



הפיקוח על הבנקים

אגף מדיניות והסדרה

תל-אביב, י"ח באייר תשע"ג

28 באפריל 2013

313-הס / REG12.027.012

לכבוד

התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי – לידי המנהל הכללי

א.ג.נ.

הנדון: קובץ שאלות ותשובות ליישום הוראת ניהול בנקאי בנושא הדירקטוריון (מס' 301)

בדצמבר 2010 עודכנה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301, בנושא "דירקטוריון" (להלן – **ההוראה**), הכוללת הנחיות לגבי תפקיד הדירקטוריון וסמכויותיו, הרכבו, סוגי ועדותיו ותפקודן ונוהגים לתפקוד יעיל.

קובץ זה מהווה ריכוז של עמדות מסוימות לגבי יישום ההוראה. הקובץ אינו מהווה רשימה מלאה של עמדות הפיקוח על הבנקים לגבי סוגיות שעלו ליישום ההוראה, או לגבי סוגיות אחרות שעשויות לעלות בעת יישומן.

התשובות הכלולות בקובץ זה מבטאות את עמדתו ופרשנותו המחייבת של המפקח על הבנקים להוראה. בעתיד, תבחן האפשרות לשלב חלק מהתשובות בגוף ההוראה. בנוסף, מצאנו לנכון להבהיר את הבסיס הלוגי של סעיפים שונים בהוראה בעקבות פניות של בנקים.

מסמך זה מוצב באתר האינטרנט של בנק ישראל ומתעדכן על ידינו מעת לעת.

מובהר בזאת כי העמדות המוצגות במכתב המפקח מיום 24 במרץ 2004, אינן תקפות.

בכבוד רב,

אור סופר

סגן המפקח על הבנקים

העתק: המפקח על הבנקים

תאריך עדכון		
	פרק ב' להוראה: תפקידיו של הדירקטוריון וסמכויותיו	
	<p>שאלה 1: סעיף 6(ט) להוראה קובע כי על הדירקטוריון לפקח על מקרים של חריגה מהותית מהמגבלות שאושרו על ידיו. מהן ציפיות המפקח בהקשר זה?</p>	
28.04.13	<p>תשובה כאשר ההנהלה מעוניינת לבצע פעילות החורגת מהותית ממגבלה שאושרה על ידי הדירקטוריון, עליה להעלות את הבקשה לאישור מיוחד בדירקטוריון. ההנהלה תקפיד לצמצם למינימום את מספר הפעולות החורגות כאמור.</p> <p>הדירקטוריון יקיים דיון מעמיק בבקשה תוך בחינת הנימוקים שבעטיים נדרשת חריגה, ההשלכות על ההון, פרופיל הסיכונים של התאגיד הבנקאי ועל השגת יעדיו. הדירקטוריון יבחן האם החריגה הינה חד פעמית באופייה או שיש צורך בבחינה מחודשת של המגבלה.</p>	
	<p>שאלה 2: סעיף 7 להוראה קובע את תפקידי הדירקטוריון ביחס למדיניות האשראי בבנק. האם הדירקטוריון רשאי להיות מעורב בתהליך אישור אשראים?</p>	
28.04.13	<p>תשובה: הדירקטוריון, ככלל, ימנע בעקביות מהתערבות בניהול השוטף ולכן לא יעסוק באישור אשראים, וזאת על מנת שיוכל להוות גורם פיקוח אפקטיבי ויעיל בנוגע להחלטות האשראי של ההנהלה הבכירה. הדירקטוריון רשאי לחרוג מכלל זה רק לגבי מספר מצומצם ככל האפשר של עסקאות החורגות ממדיניות האשראי שאושרה על ידו. נדגיש כי על הדירקטוריון לאשר מדיניות אשראי המגדירה מגבלות ברורות ומפורטות בצורה ובאופן שאישור אשראים בדירקטוריון יידרש רק במקרים חריגים.</p>	
	<p>שאלה 3: סעיף 21(ד) להוראה קובע מספר נושאים מהותיים לגביהם הדירקטוריון אינו רשאי להאציל מסמכויותיו לוועדות הדירקטוריון. האם אין בכך דרישה לדיון חוזר, שתרומתו מוגבלת?</p>	
28.04.13	<p>תשובה ועדות הדירקטוריון הן כלי בידי הדירקטוריון לייעול עבודתו בכך שהן מאפשרות לקיים דיונים מעמיקים בנושאים מורכבים בקבוצה מצומצמת יותר של דירקטורים בעלי מומחיות בנושא הנידון. יחד עם זאת, חשוב שהוועדות לא ישמשו כלי "לעקוף" את מליאת הדירקטוריון. בעקביות לאמור לעיל, הדיון וההחלטה לגבי הנושאים המפורטים בסעיף חייבים להתקיים במליאת הדירקטוריון. עם זאת, ועל מנת ליעל את עבודת המליאה, רצוי שיתקיים דיון מקדים ומעמיק בוועדת הדירקטוריון הרלבנטית בנושאים המוזכרים שבעקבותיו יגובשו</p>	

תאריך עדכון		
	המלצות וחלופות לדיון. מליאת הדירקטוריון נדרשת לבחון את המלצות הוועדה בהתחשב בחלופות ולהחליט אם לקבלן.	
	פרק ג' להוראה: הרכב הדירקטוריון	
	<p>שאלה 1: סעיף 25(א) להוראה קובע: "לפחות חמישית מכלל הדירקטורים יהיו בעלי "ניסיון בנקאי" מוכח. לעניין זה "בעל ניסיון בנקאי" ייחשב כמי שכהן במשרה בכירה בתאגיד בנקאי..."</p>	
18.3.12	משרה בכירה בתאגיד בנקאי מתייחסת לניסיון בתפקיד ניהולי בכיר בתאגיד בנקאי.	תשובה
	<p>שאלה 2: סעיף 25(א) להוראה קובע שלפחות חמישית מכלל הדירקטורים יהיו בעלי "ניסיון בנקאי". בקבוצה זו נכללים גם "...מי שאישר המפקח כבעל ניסיון מקביל" (לכהונה במשרה בכירה בתאגיד בנקאי). מי עשוי להיחשב כבעל ניסיון מקביל?</p>	
18.3.12	<p>תשובה: להלן רשימת תפקידים מקבילים לכהונה במשרה בכירה בתאגיד הבנקאי, אותם רואה המפקח כ"בעלי ניסיון בנקאי":</p> <p>1) כיהן כדירקטור בתאגיד בנקאי במשך תקופה מצטברת של לפחות עשר שנים או כיו"ר דירקטוריון במשך תקופה מצטברת של לפחות שלוש שנים.</p> <p>2) שימש כשותף במשרד רו"ח מבקר, האחראי על ניהול ביקורת בתאגיד בנקאי, במשך תקופה מצטברת של לפחות חמש שנים (מותנה בקיום כללי אי התלות שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים, ובהוראות בכל דין).</p> <p>מילוי תפקיד אחר אותו אישר המפקח כבעל ניסיון מקביל.</p>	
	<p>שאלה 3: האם בעקבות ביטול סעיף 27 להוראה (חידוש אישור מינוי כדירקטור) אין עוד חובה למתן הודעה כנדרש בסעיף 11א לפקודת הבנקאות (הליך F&P), בעת הארכת כהונה של דח"צ לתקופת כהונה נוספת?</p>	
28.04.13	<p>תשובה: סעיף 27 שבוטל, התייחס לאותם מקרים בהם כהונתו של דירקטור (פנימי) נקצבה מראש לתקופה העולה על שלוש שנים, או שלא נקצבה מראש כלל – במקרים אלה, למרות שלא מתקיים האמור בסעיף 4(ב)(1) עד 4(ב)(3) להוראה, הייתה כוונה להחיל את חובת ההודעה כאמור. ביטול סעיף 27 ביטל לפיכך רק את חובת ההודעה במקרים אלה.</p> <p>לפיכך, מובהר בזאת, כי גם לאחר ביטול סעיף 27 להוראה חלה חובה של מתן הודעה כנדרש בסעיף 11א לפקודה, גם במקרים של הארכת כהונה (ללא קשר לאורך תקופת הכהונה שהסתיימה) או מינוי מחדש לאותו תפקיד, מינוי לתפקיד אחר בנושא משרה או מינוי דירקטור כיו"ר</p>	

תאריך עדכון		
	הדירקטוריון.	
	פרק ה' להוראה: כשירות לכהן כדירקטור	
	שאלה: מדוע סעיף 31 מונע כהונת דירקטור בתאגיד בנקאי במקביל לכהונה כדירקטור או כחבר בוועדת השקעות בתאגיד נשלט?	
28.04.13	<p>תשובה:</p> <p>מינוי במקביל כאמור, עשוי ליצור ניגוד עניינים בין תפקידו של הדירקטור בחברת הבת, המייצג את חברת האם השולטת שליטה מלאה בבת, לבין אחריותו לפקח על הנהלת חברת האם במסגרת תפקידו כדירקטור בחברת האם.</p> <p>למרות האמור, הפיקוח על הבנקים מודע לכך שעשויות להתקיים נסיבות בהן יתרונות מינוי כאמור, המקבלים ביטוי בעיקר בשיפור פיקוח של חברת האם על חברת הבת, עולים על החסרונות. במצבים כאלו יכול התאגיד הבנקאי לפנות לפיקוח על הבנקים בבקשה לאשר מינוי תוך מתן תאור של הנסיבות הרלבנטיות.</p>	
	פרק ו' להוראה: ועדות הדירקטוריון	
	<p>שאלה 1:</p> <p>סעיף 35(א) להוראה קובע כי: "הדירקטוריון ימנה "ועדת ביקורת", כמשמעותה בסעיף 115 לחוק החברות, ויחולו עליה הוראות סימן ח' לפרק השלישי בחלק השלישי של חוק החברות, וכן יחול הקבוע בהוראה זו".</p> <p>קיימות הוראות בחוק החברות (סעיף 115) שאינן מתיישבות, לכאורה, עם דרישות ההוראה.</p>	
18.3.12	<p>תשובה:</p> <p>לעניין זה, על תאגידים בנקאיים שהן חברות ציבוריות לעמוד הן בדרישות חוק החברות והן בדרישות ההוראה. תאגידים בנקאיים שהן חברות פרטיות ימלאו את דרישות ההוראה בשינויים המחויבים מכך שסעיף 115 לחוק החברות אינו חל עליהם.</p> <p>נביא מספר דוגמאות:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. תאגיד בנקאי שהינו חברה ציבורית מחויב למנות שליש מחברי הדירקטוריון כדירקטורים חיצוניים. לפיכך, דרישת חוק החברות בסעיף 115 שכל הדירקטורים החיצוניים יהיו חברים בוועדת ביקורת מתייחסת רק לשני הדירקטורים החיצוניים הממונים מכוח חוק החברות. יחד עם זאת, על התאגיד הבנקאי לעמוד בדרישת ההוראה (סעיף 34(ב)) הקובעת שמרבית חברי הוועדה יהיו דירקטורים חיצוניים. 2. חברה פרטית אינה נדרשת למנות דירקטורים חיצוניים מכוח חוק החברות. לפיכך, לעניין זה, על חברות פרטיות חלה החובה בהוראה 	

תאריך עדכון		
	<p>(סעיף 34(ב)) הקובעת שמרבית חברי ועדת ביקורת יהיו דירקטורים חיצוניים (שמונו מכוח ההוראה).</p> <p>3. בחוק החברות נקבע שבתפקיד יו"ר ועדת ביקורת יכהן דירקטור חיצוני. בתאגידים בנקאיים שהינם חברות פרטיות יש למנות לתפקיד דירקטור חיצוני שמונה מכוח ההוראה ואילו בתאגידים בנקאיים שהם חברה ציבורית ימונה דירקטור חיצוני שמונה מכוח חוק החברות.</p>	
	<p>סעיף 35(ו) להוראה מאפשר לנושאי משרה, המנויים בסעיף 35(ה), ולבעלי תפקידים מקצועיים, להיות נוכחים בוועדת הביקורת בעת קבלת החלטות. האם קיימת מניעה כי גורמים אלו ימנו אחד מהכפופים להם, לצורך ייצוגם מול ועדת הביקורת?</p>	שאלה 2:
28.04.13	<p>1. ככלל, האפשרות להיות נוכח בישיבות ועדת הביקורת, בעת קבלת ההחלטות, ניתנת לנושא משרה או לבעל תפקיד מסוים על בסיס שמי בכפוף להזמנה של יו"ר הוועדה.</p> <p>2. על אף האמור, כאשר נושא משרה או בעל תפקיד מקצועי מוזמן על ידי יו"ר ועדת הביקורת להיות נוכח בקבלת ההחלטות במי מישיבותיה, ונבצר ממנו להגיע, אין למנוע ממנו להסמך אחד מהכפופים לו לצורך ייצוגו מול ועדת הביקורת, וזאת על בסיס נקודתי, ולא כשיטה.</p>	תשובה :
	<p>מדוע קבע המפקח בסעיף 36(ד) כי רק ועדת הביקורת מוסמכת לדון ולהמליץ למליאת הדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים השנתיים והרבעוניים של התאגיד הבנקאי?</p>	שאלה 3:
28.04.13	<p>הרכב ועדת הביקורת וקשריה המיוחדים עם המבקר החיצוני והמבקר הפנימי, כמו גם יישום אחריותה, במסגרת אימוץ להוראותינו של דרישות חוק סרבנס אוקסלי, לפקח על פעולות ההנהלה ביישום בקורות פנימיות אפקטיביות בתהליך הפקת הדוחות הכספיים, מאפשרים דיון איכותי ואפקטיבי בנושא הדוחות הכספיים.</p>	תשובה:
	<p>האם קיימת מניעה לכך שיו"ר הדירקטוריון יהיה משקיף בוועדת הביקורת בישיבותיה במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים?</p>	שאלה 4:
28.04.13	<p>אין מניעה כי יו"ר הדירקטוריון יהיה משקיף בישיבות ועדת הביקורת, במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים כל עוד מתקיימת הקפדה כי לא יהיה נוכח בזמן קבלת ההחלטות בוועדה.</p>	תשובה:
	פרק ז' להוראה: ישיבות הדירקטוריון	
	<p>סעיף 45(א) להוראה קובע כי "...לצורך עריכת הפרוטוקול יודא יושב</p>	שאלה:

תאריך עדכון		
	<p>הראש כי ישיבות הדירקטוריון, מוקלטות ומתומללות". מה מטרת הדרישה והאם אין בה כדי לפגוע בקיום דיון חופשי בין חברי הדירקטוריון?</p>	
28.04.13	<p>תשובה:</p> <p>הדרישה להקלטה ותמלול של ישיבות הדירקטוריון וועדותיו נועדה למספר מטרות:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. לסייע לוודא, במידה ומתעורר הצורך, כי הפרוטוקולים משקפים נאמנה את הנאמר בישיבות אלו. 2. לאפשר קיום תיעוד מסודר של ישיבות הדירקטוריון וועדותיו עד לגיבוש המלא של פרוטוקול כתוב. 3. לשמש כלי עזר לפתירת עניינים של חילוקי דעות, בין השאר, לגבי ההחלטות שהתקבלו בישיבות אלו. <p>תיעוד מהימן של ישיבות הדירקטוריון וועדותיו מהווה גורם חשוב בשמירה על ממשל תאגידי תקין ומכאן חשיבותו. בהתאם לכך, אין לראות בדרישה כאמור, כפוגעת בתהליך קבלת החלטות תקין בדירקטוריון או כהבעת חוסר אמון באחראים על עריכת הפרוטוקול ואישורו.</p> <p>התאגיד הבנקאי יקבע תקופה מינימאלית, שמועד תחילתה הינו יום הפצת פרוטוקול מלא ומוסכם, שבסיומה הוא רשאי למחוק את ההקלטה והתמלול, אם סבור שאינם משרתים יותר את המטרות לשמן נועדו.</p>	
פרק ח להוראה: נוהגים לתפקוד יעיל של הדירקטוריון		
	<p>סעיף 57 להוראה קובע מגבלות על פניות של דירקטורים לעובדי התאגיד הבנקאי בנושאים עסקיים שלא במסגרת ישיבות הדירקטוריון. האם אין כאן הכבדה מוגזמת על פעילות הדירקטור ובפרט על פעילות יו"ר הדירקטוריון לנוכח תפקידו והאחריות הנוספת המוטלת עליו?</p>	שאלה:
28.04.13	<p>המגבלות על פניות של יושב ראש הדירקטוריון והדירקטורים לעובדי התאגיד הבנקאי נועדו:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. למנוע מעורבות של הדירקטורים בניהול השוטף בתאגיד הבנקאי. 2. ליצור שקיפות כלפי חברי הדירקטוריון ובכך לחזק את המליאה כגוף בעל סמכות ויכולת לקבל החלטות באופן קולקטיבי. 3. למנוע מצבים של קבלת החלטות מחוץ למליאה. 	תשובה: